

כיצד נלחמים בעמלק

הרב שי וינטר

הרמב"ם מונה בספר המצוות את החיוב למחות את זכר עמלק. אמנם, יש להקשות על כך שהרי לדעת הרמב"ם אין למנות בתר"ג המצוות מצוה שאינה נוהגת לדורות (שורש ג' בספר המצוות), וכיום אין אנו יודעים לזהות את העמלקים וממילא אין אנו יכולים להכריתם. הרמב"ם עצמו עונה על שאלה זו ואומר כי "כל זמן שנמצא מזרע עמלק מצוה להכריתו", וממילא נחשב הדבר שהמצוה נוהגת לדורות (מ"ע קפ"ז).

בספרי הפנימיות והחסידות מדובר הרבה על עמלק כמשל ליצר הרע. כך אומר ר' לוי יצחק מברדיטשב (קדושת לוי, דרוש לפורים):

כל איש מישראל צריך למחות חלק רע המכונה בשם עמלק אשר טמון בלבו... יש מציאות לעמלק לכח הרע בכל אדם אשר מתעורר בכל פעם להחטיא את האדם... המלחמה הזאת היא בודאי מלחמה שנוהגת בפועל גם בדורנו ואולי בדורנו אף יותר מבדורות קודמים, שכן הכוחות המושכים את האדם בדורנו לדברים המנגדים את עבודת ד' הם כוחות בעלי עצמה גדולה מאוד.

כיצד נכון להתמודד מול ה"עמלקיות" הזו? ממשיך הקדושת לוי ואומר:

והנה כח של זרע ישראל אינו אלא בפה הקול קול יעקב, בתורה ותפלה - כשאדם יש לו כח זה ובווער תמיד לבו להשם יתברך אז אין שום רע יוכל לשלוט בו. ודאי, העמל בתורה מרחיק מאיתנו את עמלק. ראשית, במובן הפשוט, משום שאין לנו פנאי לעסוק בהבלים. ויותר מכך, ע"י מה שהתורה בונה באישיותנו עולם מלא וגדוש של טהרה וקדושה, שמאפיל בעצמתו על כל יצר ולו החזק ביותר. כך אומר הרצ"ה זצ"ל בעניין זה (אור לנתיבתי י"ג):

ערכם של דברי תורה בזה שהם ממלאים את הנפש, ואינם נותנים מקום בה לדברי קלקול והבל, הוא לא רק מהצד הכמותי של תפיסת המקום, שהדברים האלה תופסים ואינם משאירים אפשרות לאחרים...אלא יותר מזה מהצד האיכותי של האור הגדול הכללי של שלמות החיים ובריאותם הנמשכת ממקור אמתתם...שהוא ממילא מסלק את הערך... ההפכי והמעוות של הדברים האחרים, מתוך שכל מקום המציאות הנפשית הוא כולו מואר בטהר הקודש.

יתכן שאפשר להעמיס את שתי התפיסות הללו בדברי הרמב"ם בסוף הלכות איסורי ביאה (פכ"ב הכ"א):

...יפנה עצמו ומחשבתו לדברי תורה וירחיב דעתו בחכמה שאין מחשבת עריות מתגברת אלא בלב פנוי מן החכמה...

המשך עמוד הבא

אמנם, ר' לוי יצחק מדבר על כך שאין שום רע יכול לשלוט באדם כאשר הוא **בוער תמיד בלבו לד'** **יתברך**. ז"א שלא די בלימוד אלא **יש צורך בעבודת הלב ובמדרגה של "בוער בלבו"**. מדוע יש צורך בכך? מפני שהכוחות העמלקיים גם הם כוחות בוערים ובעלי עצמה אדירה. הכוחות הללו פונים פעמים רבות לרגשותיו של האדם ולא לשכלו, ומשם הם מפילים אותו. על כן קשה לסמוך רק על כך שנגיע למדרגה שכלית-לימודית גבוהה, ובזה נצליח לנצח את כל היצרים, שכן לא תמיד קיים חיבור מלא בין הלימוד השכלי לבין הכוחות האחרים של הנפש, כגון הרגשות וכח המדמה, שעלולים להוסיף ולמשוך את האדם למקומות נמוכים. נראה לומר שמשום כך הוסיף ר' לוי יצחק את עניין התפילה שהיא עבודה שבלב, ועל ידה אפשר להגיע למצב של "בוער בלבו". **התפילה היא שמורידה את התורה הגדולה אל החיים ומקבעת בנפשנו את קרבת אלוקים והיא יכולה להבעיר את לבנו בעבודתו ית'.** (עי' באריכות בהקדמה לעולת ראי"ה בפרק "תפילה ותורה").

גם בימי מרדכי ואסתר, התפילה היא שהביאה לנצחון על המן שמזרע עמלק. כך אומר המהר"ל בהקדמתו לספר אור חדש (עמ' נ"ד):

הנס בימי המן היה בשביל שהש"י שמע תפילתו... ולא היה גאולה שהגיעו ישראל לצרה וזעקו אל הש"י ושמע הש"י תפילתם כמו זאת... אין גאולה שנעשית ע"י תפילה כמו זאת...

לפי האמור, יש עניין גדול מאוד להרבות בתפילה בפורים, ומובא בספרים שבמיוחד יש להרבות בתפילה בזמן סעודת פורים ששעה זו היא עת רצון.

יה"ר מלפניו ית' שנזכה לספוג מהאורות הגדולים של ימי הפורים ונצליח להתפלל מעומק הלב שיבעיר את לבנו בעבודתו, ובכך נמחה באמת את זכר עמלק!

דבר תורה

שיעור 3'

"כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה כך משנכנס אדר מרבין בשמחה" (תענית כט.) מאמירה זאת עולות שתי שאלות מרכזיות:

מובן מדוע בחודש אב ממעטין בשמחה מראש חודש, שהרי החורבן התרחש ברצף אירועים מעשירי בטבת דרך י"ז בתמוז ועד ט' באב, ואם כן מיעוט השמחה הוא חלק ממהלך. אבל בפורים הנס היה בימי הפורים עצמם אז מה עניין השמחה בכל החודש? ונחזק השאלה, רש"י על אותה הגמ' אומר: "משנכנס אדר: ימי נסים שהיו לישראל, פורים ופסח" מה הקשר לפסח? ושאלה נוספת שיש לשאול - "כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה" - בחודש אב ישנם דינים והלכות מסודרים על אופן המיעוט בשמחה: שלושה שבועות לפני ט' באב כבר אסורים בקיום שמחות בחידוש בגדים ובשמיעת מוזיקה וכו', משנכנס אב לא אוכלים בשר ויין, ובשבוע שחל בו לא מכבסים - כלומר יש סדר ברור למיעוט השמחה.

לעומת זאת לא מובא בשום מקום כיצד מרבין בשמחה בחודש אדר ומה הפעולות וגדר השמחה בימים שלפני פורים אלא רק ביום פורים עצמו. ואם נאמר, שלא ניתן לצוות על השמחה, הרמב"ם בהלכות שופר סוכה ולולב פרק ח אומר אחרת:

"והיאך היתה שמחה זו, החליל מכה ומנגנין בכנור ובנבלים ובמצלתים וכל אחד ואחד בכלי שיר שהוא יודע לנגן בו, ומי שיודע בפה בפה, ורוקדין ומספקין ומטפחין ומפזזין ומכרכרין כל אחד ואחד כמו שיודע ואומרים דברי שיר ותשבחות."
אם כן ישנה צורה מפורשת לשמחה, מדוע לגבי פורים לא מובא פירוט שכזה? ננסה לענות על שאלות אלו. לגבי השאלה הראשונה, נכתב במגילה "בחודש הראשון הוא חודש ניסן בשנת שתים עשרה למלך אחשורוש הפיל פור הוא הגורל לפני המן מיום ליום ומחודש לחודש שנים עשר הוא חודש אדר" לגבי גורל זה מובא באסתר רבה: "בא לו מזל דגים שהוא משמש בחודש אדר ולא נמצא לו זכות ולא עוד אלא שבאדר מת משה רבן והוא לא ידע שבאחד באדר מת משה ובאחד באדר נולד".

המשך בעמוד 6

לעשות את הפורים- בעקבות דברי השפת אמת

סוף סוף

בפסוק לעשות אותם ימי משתה ושמחה. שצריכין בני בכח אלה המצות לגלות הארת הימים האלה.

בדבריו אלו הפך ה'שפת אמת' את מבטי על פורים. זה לא שהיום גורם לנו לעשות משתה ושמחה. זה לא מה שכתוב בפסוק. 'לעשות אותם ימי משתה ושמחה', היינו שאנו עושים את הימים האלה על ידי המשתה והשמחה. המשתה והשמחה אותם אנו עושים מגלים את הארת הימים הללו, שלולא עשייתנו היה אורם של הימים הללו נשאר גנוז וחתום, ועל ידי המצוות אותן אנו מקיימים- אנו מגלים את הארת הימים האלה. המצוות הן העושות את היום ולא שהיום יוצר את המצוות. זה מתחיל מלמטה- מהעשייה שלנו, ולא מלמעלה- מהיום שאליו נקרינו. המעשים שלנו הם העושים את היום. הם המגלים את הארתו.

וכן שמעתי מפי מו"ז ז"ל רמז הלשון ליהודים היתה אורה כו' וששון. מה לשון נקיבה היתה. לרמוז שבני ישראל עתה משפיעין למדת ששון ושמחה שהם נעשין ע"י התעוררות בני ודברי פי חכם חן.

יום הפורים אינו קדוש מצד עצמו. אין זו קדושה שקביעה וקיימא על ידי הקב"ה בתורתו, כמו יום השבת. כנסת ישראל יצרה קדושה זו. אנחנו קידשנו את היום. אנחנו אלה שעושים את היום. אנחנו מאירים ומתוך הארתנו אנו משפיעים ליום. חיי עולם נטע בתוכנו. 'לרמוז שבני ישראל עתה משפיעין למידת ששון ושמחה'. בני ישראל הם היוצרים שפע זה מתוכם.

וזה נרמז בלשון הפסוק "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון". מדוע 'היתה' בלשון נקיבה? אם מילה זו מתייחסת לכל התארים שבאים לאחריה היה צריך לנקוט בלשון רבים: 'ליהודים היו- אורה ושמחה וששון ויקר'. אלא, רוצה לומר, ליהודים היתה אורה. בני ישראל הם מקור האור. הם המאירים. ומתוך הארתם הם משפיעים למידת ששון ושמחה. התעוררותם היא היוצרת את הימים הללו. אנחנו יצרנו את היום הזה, זה אנחנו שמשפיעים על היום. אנחנו עושים את יום הפורים.

ויתכן על דרך הלצה לרמוז זאת במאמרם ז"ל סעודת פורים שעשאה בלילה לא יצא ידי חובתו שנאמר לעשות אותם ימי משתה כו' פי' לא להתהלך בחשיכה לאכול ולשתות ניתנו ימי הפורים לנו. רק לעשות אותם ימי משתה ושמחה לגלות הארת הימים והנסים שנעשו בימים ההם הנ"ל:

וזה לעשות אותם ימי משתה ושמחה. היינו, אין אנו מצווים לשתות ולשמוח ביום הזה. זה לא מה שכתוב בפסוק. 'לא להתהלך בחשיכה לאכול ולשתות ניתנו ימי הפורים לנו'. אם העיקר היה בשתייה ובשמחה לכשעצמם, אז היינו יכולים לעשותם גם בלילה. אבל אנו יודעים שאין זה כך. 'סעודת פורים שעשאה בלילה לא יצא ידי חובתו'. מכיוון שלא יוצאים ידי חובה בפעולה לכשעצמה. המבוקש ביום הפורים הוא שהפעולה תעשה את היום, שהפעולה תגלה את הארתו. יש לדייק בלשון הפסוק. אנו מצווים "לעשות אותם ימי משתה ושמחה". אנו מצווים לעשות את היום על ידי המשתה והשמחה. אנו מגלים את הארת היום על ידי המשתה והשמחה. רוצה לומר, פעולת השתייה והשמחה בפורים אינה תולדה של היום. אין כאן כורח או ציווי הנובע מיום מסויים בשנה ומוטל עלי כעול. להיפך. הכדור בידיים שלי. אני עושה את היום. מעשה השתייה והשמחה הם יוצרים את יום הפורים שלי. אני המוביל. נקודת הישראל שבי היא זו שתיקנה ויצרה יום זה. אין הוא ציווי שנכפה עלי מהר סיני בתורה שבכתב. כנסת ישראל יצרה אותו. אני העושה את היום. מכוחי, מהתעוררותי יעשה יום. זה 'לרמוז שבני ישראל עתה משפיעין למידת ששון ושמחה'. אין זה עניין היסטורי. זה דבר קיומי. אני אקבע איך פורים שלי יראה על ידי המשתה והשמחה. אני עושה עתה את היום. ולכן כל שנה זה תלוי בי. מצוות המשתה והשמחה יצבעו את הפורים שלי בגוון בו ארצה. אני משפיע על הפורים ולוואי ויהיה לששון ולשמחה. אמן.

(דברים שנכתבו בעקבות לימוד משותף עם שלמה מארק בפיסקה ב'שפת אמת', תרמ"ט)

יש דברים נסתרים לא נבין לא נדע

אמיר שטר - באר הישיבה

הרבה פעמים כשאנו לומדים אנו נתקלים בקושיות סבוכות, מחלוקות לא פטרות ודרך כלל חותמים במילים "תיקו" [תישבי יתרץ קושיות ובעיות] אם זה בגמרא ו"צריך עיון" בראשונים ובאחרונים.

גם בהיסטוריה האנושית ובתיעוד שעוסק בה אנו נשארים לא פעם בשאלות גדולות שאינן פטרות ונשארים עם סימני שאלה רבים ומסקרנים. ישנם מקרים על אנשים מסוימים שידעם על קיומם וחלקם היו בקשר הדוק עם החברה הסובבת ובכל זאת אנחנו לכאורה יודעים עליהם הכל אבל בכל זאת לא יודעים עליהם כלום!?!? לכבוד האווירה הפורימית המבטאת את נס ההצלה בימי מורדכי ואסתר שהיה נס נסתר בין היתר במנהג להתחפש ולהסתתר תחת מסכה יכתב בטור זה על אנשים מסתוריים שזהותם והרבה מאוד פרטי מידע לגביהם לוטים בערפל שספק אם אי פעם נוכל לפזר.

קספר האוזר

ביום קיצי אחד בשנת 1828 למנינם החל להסתובב בעיר נירנברג שבגרמניה נער בן 16 שהיה לבוש בגדי איכרים והלך בצעדים מוזרים שהיו נראים כשל תינוק או של שיכור ובידו מכתב. ויקמן סנדלר מקומי ראה את הנער המשונה וניסה לתקשר איתו והלה החל לבכות. ויקמן לקח את הנער לתחנת המשטרה המקומית שם כל ניסיון לתקשר עם הנער עלה בתוהו והמשפטים היחידים אותם הוא אמר היו "אני רוצה להיות פרש כמו שהיה אב" או "לא יודע" תוך כדי הזלת דמעות. המכתב אותו הוא נשא היה ממוען מטעם מי שגידל את הנער אל מפקד גדוד הפרשים של בוואריה [האזור בגרמניה בו שוכנת נירנברג, אז היא הייתה מדינה בפני עצמה כי לא הייתה מדינה אחת שנקראה "גרמניה" אלא גרמניה של היום הייתה מחולקת להרבה מדינות ואכמ"ל] בו הוא מבקש לקבל את הנער לגדוד אחרת הוא לא יוכל להסתדר בעולם וימות. לאחר שהנער קיבל דף ועט הוא כתב באותיות גדולות את שמו-קספר האוזר. קספר הושאר מטעמי ביטחון בחסות המשטרה והחלה להתפשט השמועה לגבי הנער שלפי הממוען במכתב נולד בשנת 1812 למנינם והיה בן 16 שהופיע ברחובות נירנברג כאילו זה עתה בא לעולם, והרבה אנשים מרחבי אירופה הגיעו כדי לראותו ולתהות על קנקנו. לאחר תקופה בה קספר למד לדבר וכן קרוא וכתוב הוא החל לספר את סיפורו וסיפר שכל חייו הוא היה חי בחדר חשוך באורך 2 מטר והוא יצא ממנו פעמים נדירות. הוא ישן על מיטת קש, אכל לחם ומים בלבד, ושיחק עם סוס עץ קטן. את כל אלו סיפק לו מי שגידלו והוא זה שלימד אותו לומר את המשפטים שחזר אחריהם בתחנת המשטרה וכן לכתוב את שמו.

הוא סיפר שיום אחד הוא הוצע מחדרו ע"י מגדלו [שעליו לא ידע דבר] הושלח לרחובות נירנברג ואז החל להסתובב בעיר פעם ראשונה בחייו בה הוא נתקל בציויליזציה. קספר החל לעבוד בעבודות כתיבה ואומץ ע"י אציל אנגלי. הוא עבר ניסיון התנקשות בו הוא נפצע מגרזן במצחו ולאחר מכן הועבר לעיר אנסבך. באנסבך הוא קיבל הזמנה מאדם אלמוני שכתב לו שיראה אותו באחד הגנים בעיר ושם הוא יגלה לו את סוד מוצאו וחייו. קספר התפתה להגיע ושם הותקף ע"י מתנקש שהרגו והוא בן 21 בשנת 1833 למנינם 5 שנים לאחר שהוא נמצא בנירנברג. כשמצאו את גופתו המדממת של קספר מצאו לידה פתק מהרוצח שם נכתב "האוזר יכול להגיד לך מי אני מכיון שהוא לא יוכל לעשות זאת אכתוב לך בעצמי שמי m.o.l בוואריה" ויותר מרמז זה סתם ולא פירש. על קברו של קספר האוזר נכתב "פה נטמן קספר האוזר החידה של דורו מותו מסתורי חייו בחידה" ובגן בו הוא נרצח שמו אנדרטה בה נכתב "פה נרצח קספר האוזר אלמוני בידי אלמוני". עד היום לא יודעים בבירור מה היה הסיפור סביב קספר האוזר. בגלל דמיונו לדוכסים של באדן מגרמניה חשבו רבים שהוא היה אחד מיורשי העצר וסכסוכי ירושה גרמו להעלמתו ולכליאתו רוב שנותיו וכך גם מתורצים נסיונות ההתנקשות בו ורציחתו לבסוף. למרות שמדובר בהסבר סביר שלא הוכח גם אם נקבל תיאוריה זו עדיין יתעוררו שאלות רבות [כמו למשל: למה לא הרגו אותו בינקותו אם רצו למנוע ממנו ירושה כלשהיא? ולמה החליטו לשחררו פתאום? ומי זה היה אביו הפרש כמו שהוא למד להגיד?] שעליהם לא נדע כנראה לענות ועם מותו של קספר האוזר לא מתה החידה הגדולה אודותיו.

אחד האנשים המסתוריים שהיו בעם ישראל בדור האחרון שהשאיר חותם על פילוסופים יהודים מוכרים ולפי עדויות תלמידיו היה מדובר בגאון בעל סדר גודל לא רגיל היה האיש שכינה את עצמו מר שושני.

מר שושני ידוע לנו בעיקר מתלמידיו הנודעים שלום רוזנברג, עמנואל לווינס, אנדרה נהר, ואילי ויזל שלפי דבריהם מדובר היה ב"אינציקלופדיה מהלכת" בעל ידע עצום בתחומים רבים שהתלבש כמו נווד בלבוש מרופט של חסרי בית ואנשים שראו אותו ברחוב נרתעו מקרבתו, והוא שמר על פרטיו האישיים בסודיות קנאית. הוא לא הסכים לספר מה שמו וכינה את עצמו "מר שושני" ומסופר שהוא לא רצה לעלות לתורה בבית הכנסת כדי שהגבאי לא יאלץ לומר את שמו והוא לא יצטרך לספר זאת. מה שכן ידוע עליו זה שהוא נולד בסוף המאה ה-19 למניינם באיזור רוסיה הלבנה וכנראה החל את דרכו באחת משיבות ליטא. מסופר עליו שכבר מילדות הוא הפגין את זכרונו המדהים ואביו התגאה בו ולקח אותו לכיכרות שם יוכל להפגין את כשרונותיו לעיני כל רואה. יש הסוברים שזה מה שגרם לו לאורח חייו המסתורי. בשנות העשרה של המאה ה-20 למניינם הוא היה תקופה בארץ ולפי מה שסיפר[מהמעט שהסכים לנדב לתלמידיו] הוא למד בתקופה זו אצל הרא"ה זצ"ל ולאחר מכן היגר לארה"ב שם פשט את הרגל בבורסה. משם נדד בין ארצות צפון אפריקה, צרפת, שווייץ, א"י, ולבסוף באורוגוואי. מעדויות תלמידיו מדובר היה ב"עילוי" שאחז בכל תחום בתורה: תנ"ך, ש"ס, פוסקים, מדרש, קבלה וחסידות, בהם הוא ידע לצטט קטעים שלמים בע"פ.

וכך גם במתמטיקה, פילוסופיה, ספרות, שפות וכן את הברית החדשה והקוראן. כחלק משמירת הדיסקרטיות הקנאית שלו הוא נהג לאכול לבד והיה ממעט בנתינת פרטי מידע אודותיו. חלק מתלמידיו העריצוהו כל כך כמו למשל פרופ' שלום רוזנברג שרואה בו את מורו ורבו והתבטא עליו ש"העולם מחולק למי שהכיר אותו ולמי שלא הכיר אותו" ו"אם היו שואלים אותי איך היה נראה תנא או איך היה נראה הגאון מוילנא הייתי אומר: הוא!" הפילוסוף עימנואל לווינס בהתחלה לא חשב ללמוד איתו שהציעו לו לנסות ותיארו לו את מר שושני הנווד המיסטורי[באותה תקופה הוא כבר היה פילוסוף בעל שם] אך אחרי שהשתכנע והלך לפוגשו הוא דיבר איתו עד השעות הקטנות של הלילה ואמר בהשתעות "אני לא יודע מה הוא יודע אבל מה שבטוח מה שאני יודע הוא יודע". לטענתו של מר שושני הוא למד בחברותא עם הרב וינברג זצ"ל בעל ה"שרידי אש" בהיותו בשווייץ לאחר השואה וכך גם עם רק יואל טיטלבוים זצ"ל האדמו"ר מסטמאר.

הוא נפטר באורוגוואי בשנת 1968 למנינם ומצאו אצלו פתק עם מספר טלפון של חבר בשווייץ שהכירו ושהתקשרו אליו מסתבר שהוא נפטר זמן קצר לפני כן. על קברו של מר שושני נכתב "פה נטמן הרב והחכם שושני ז"ל לידתו חייו סתומים בחידה". ואת החידה הזאת סביב אותו מלומד מסתורי גם תלמידיו מנסים לפתור, אך מי הוא היה? למה הסתיר את זהותו גם מתלמידיו? למה נדד כל כך הרבה? כנראה בגלל זה הוא כונה במאמר אודותיו "החידה הגדולה של המאה העשרים". [מקוצר המקום לא כתבתי כאן הרבה סיפורים מאלפים אודותיו שמספרים לנו תלמידיו שחלקם אולי מוגזמים וכן את נסיונות הפיצוח של שמו האמיתי ע"י תלמידיו המעוניינים יכולים למצוא בגוגל מאמרים נרחבים אודותיו]

האיש במסכת הברזל

בצרפת של המאה ה-17 למניינם בימי מלכותו של המלך לוואי ה-14 היה אסיר שעבר מבית כלא אחד למשנהו כאשר הוא מכוסה במסיכת קטיפה שחורה כדי להסתירו מעיני הציבור. כולם יודעים על קיומו בוודאות אבל עד היום לא יודעים מי הוא היה ומה הייתה סיבת מאסרו ולמה הוא הועבר מכלא אחד לשני ובכזאת חשאיות והסתרה. דמותו של האסיר המסתורי שימשה כהשראה לסופרים רבים שהגזימו כדרכם של סופרים ותיארו אותו כ"איש עם מסיכת הברזל" שמידע יותר מפורט אודותיו אין עד ימינו.

לעולם כנראה לא נדע את הפרטים המלאים על הרבה דברים מסתוריים ואפלוליים ונצטרך להסתמך על השערות + מה שאנו כבר יודעים וכמאמר ההיגד הידוע "האמת נמצאת אי שם באמצע"

שיהיה לכולם פורים שמח!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!

ונסביר, המן הפיל גורל כדי לקבוע מתי להרוג את היהודים ובכל החודשים שעלו בגורל ראה שיש בהם זכות לישראל, נעשו בהם לישראל ניסים – יש בהם חגים כמו פסח בניסן, מתן תורה בסיוון, ראש השנה וסוכות בתשרי – ופחד שלא יוכל לנצח את היהודים בחודשים אלה. כאשר ראה שנפל הפור בחודש אדר שמח שהרי זה החודש שמת בו מושיען של ישראל ואין בו שום חג ואם כן מזלן של ישראל גרוע בחודש זה ועצתו תתקיים (ח"ו). אלא שמעיר המדרש, נקודה קריטית שהמן לא הכיר – אמנם משה נפטר ביום זה אך הוא גם נולד בו.

מה אומרת לנו תשובה זו? הרי בכל זאת יש כאן חובה לישראל, הוא מת! אלא שמה נולד שלם שנאמר "ותרא אותו כי טוב" וכך גם נפטר, היה שלם ביום המוות כיום הלידה – מיתתו אינה מיתת כפרה, ולכן אינה חסרון כמו מוות רגיל. כמו כן מורשתו – תורת ישראל נשארה לעד, וזוהי כוונת "צדיקים במיתתם קרויין חיים" – שממשיכה דרכם גם במיתתם. וכאן טעה המן בהבנת יסוד בישראל, שתורתם נצחית וממשיכה ולא נעצרת עם פטירת המנהיג, אלא אדרבה מתחזקת ומתבהרת. ולכן למרות שמת בו משה יש בחודש זה זכות לישראל, שבו נולד ושתורתו משתמרת. וכעת מובן עניין השמחה בכל החודש, כי גורלו של המן רק מעצים את עניין הנס, ההכרה ב"נהפוך הוא" המחשבת, שמוות אינו בהכרח סיום, יש המשכיות, ונצח ישראל לא ישקר. בבחירת חודש אדר, שבו מתבטא כוחה של תורת ישראל הממשיכה ומגינה עלינו מכל רע, חל נס פורים. כעת נבין גם את הקשר בין פורים לפסח. המן היה מוכן לחכות שנה לחודש אדר כדי להשמיד את היהודים, נמצא שתהליך הגאולה החל בפסח. תוצאות הפור הם התחלת הגאולה. עצם העניין שהנס התחיל בבחירת חודש אדר בדווקא. קשר נוסף הוא ששניהם חגי גאולה כשפורים מייצג את הגאולה המחשבתית, הפניה לעבודת ה'. ולכן כמו השנה, בשנה מעוברת פורים תמיד יהיה באדר הסמוך לניסן ש"מסמך גאולה לגאולה עדיף".

לגבי השמחה בכל החודש, ישנו עוד עניין על דרך החסידות, הרי מדוע קבע המן להרוג את היהודים ביום אחד, לא הגיוני להספיק להשמיד עם שלם ביממה! אלא שהמן ידע שכל פעם שהיו צרות לישראל ונושעו נקבעו ימי חג ושמחה והבין שאם יכשל, אותם הימים שבהם רצה להשמיד ולאבד את היהודים יהפכו לימי חג. ולכן במקרה ויכשל לא רצה שיהיו לעם ישראל ימי שמחה רבים, וקבע יום אחד להשמדת היהודים. על כן נאמר שאנחנו נפר את מחשבת המן, בקביעת כל החודש לימי שמחה.

וראינו, שבבחירת החודש החל נס, המן לא הבין את עומק עניינה של התורה והמשכיותה, ובחר בחודש אדר הנראה נטול כל זכות לעם ישראל, ולכן ראוי שנראה מתחילת החודש את השמחה, שאנו לעומתו מכירים בנצחיות.

כעת לשאלה השנייה: מהו גדר השמחה, וכיצד בפועל מרבין בשמחה? ניתן לענות לפי דברי הרמב"ם בהלכות לולב וסוכה, לאחר שמפרט על השמחה בסוכות ובשמחת בית השואבה מובא: "השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה ובאהבת האל שצוה בהן, עבודה גדולה היא, וכל המונע עצמו משמחה זו ראוי להפרע ממנו שנאמר "תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב" ו"ואין הגדולה והכבוד אלא לשמוח לפני ה'..."

מדברי הרמב"ם מובן שעל אדם לשמוח בקיום המצוות ובעבודת ה', וזוהי השמחה השלימה והאמיתית ולא דווקא שמחה בכלי שיר ונגינה. ומוסיף שהצרות לישראל באות בגלל שלא עובדים את ה' בשמחה: "תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב" - הרמב"ם דורש שכל מה שנאמר בפרשת הקללות מגיע מפני שלא עובדים את ה' בשמחה.

מכאן שכל הצרות ובתוכן צרת המן באות בגלל חוסר השמחה בעבודת ה' ובמצוות, וכך ניתן להבין שעצם המצווה להרבות בשמחה בימים אלה היא לאו דווקא במשהו חיצוני כמו שירה וריקודים אלא ריבוי בעבודת ה' וקיום מצוות בשמחה, בעמל תורה, שזוהי השמחה האמיתית, וכך אנו מצווים להגביר את השמחה בימים אלה ובכלל ע"י התחזקות בתורה ומצוות.

דיברנו על הצורך בשמחה בכל חודש אדר, מתוך הכרה בנצח ישראל ותורתו. על אף דבר הנראה כסיום-מוות, אנו איננו מסתכלים במבט "המני" שכזה, אלא ממשיכים בגבורה הלאה. והשמחה היא הכח לביטוי מחשבה זו, לעבוד את ה' למרות הקשיים שבדרך, על אף המציאות הקשה, לעמול, להשקיע וזוהי השמחה האמיתית.

דברים אלו נכתבים בשעות בהן שבוע שעבר אירע מאורע קשה למשפחה מישראל בפרט, ולעם ישראל ככלל. עלינו לאזור עוז, להוסיף באהבת ה', בעמל התורה, לשמוח בעבודתו וקיום מצוותיו. להמשיך להתחזק באורה של תורה, מתוך הכרה בנצח ישראל, ביחודיותו, וביכולת ההתגברות על הקשיים.

מתוך מבט זה, ומתוך ימי הפורים הבאים עלינו, נרומם את אור התורה והשמחה לשאר השנה.

לאחר תפילת עמידה נוהגים האשכנזים ליפול על פניהם ואומרים תחנון ומסביר ערוה"ש את ענין נפילת אפיים :

" ענין נפילת אפים הוא כדי שיסדר התפלה בג' סדרים: תחלה תפלה דמיושב והיינו עד שמ"ע, ואח"כ תפלה דמעומד, ואח"כ נפילת אפים. כמו שעשה משה רבינו דכתיב [דברים ט, ט] ואשב בהר, וכתיב [דברים י, י] ואנכי עמדתי בהר וגו', ואתנפל לפני ה' [טור] ולכן אומרים אח"כ ואנחנו לא נדע מה נעשה כלומר התפללנו בכל אופן היכולת ויותר מזה לא נדע מה נעשה ורק עליך עינינו."

כיום יש הרבה בתי כנסיות שמחפשים סיבות שונות להימנע מאמירת "תחנון" ועליהם לדעת שנפילת אפיים יש לה חשיבות גדולה כפי שמספרת הגמ' [בבא מציעא נ"ט:]: בענין תנורו של נכנאי שר"א היה לו קפידא על ר"ג הנשיא ואשתו של ר"א שהיתה אחותו של ר"ג ולא הניחתו בכל יום ליפול על אפיו. ופעם אחת לא השגיחה ונפל על פניו ומיד נענש ר"ג. מספור זנ ניתן ללמוד שנפילת אפיים אינה חובה ולכן הצליחה אשתו של ר"א למנוע ממנו ליפול על פניו אבל מצד שני רואים עד כמה כוח תפילה זו גדול שהרי ברגע שנפל על פניו מיד נתקבלה תפילתו.

לכתחילה אין לדבר בין סיום תפילת עמידה לנפילת אפיים וכך פסק בשו"ע [או"ח סימן קלא] ובב"י הביא בשם תלמידי הרשב"א שאשתו של ר"א היתה מפסיקה אותו במשהוא לאחר תפילתו ואז אע"פ שהיה אומר נפילת אפיים כבר לא היתה תפילתו נשמעת כ"כ.

צורת הנפילה : פסק השו"ע " נהגו להטות על צד שמאל. משום שכשאדם מתפלל שכינה מימינו שנאמר ה' צלך על יד ימינך]

רמ"א : וי"א דיש להטות על צד ימין, [כי השכינה נגד האדם ונמצא שמאל השכינה כנגד ימינו וכשהוא מטה על ימינו והשכינה כנגדו]

והעיקר להטות בשחרית כשיש לו תפילין בשמאלו, על צד ימין משום כבוד תפילין; ובמנחה, או כשאינו לו תפילין בשמאלו, יטה על שמאלו .

ומבאר המ"ב : הנה נפילת אפים שנהגו בה בימים הראשונים היה בדרך קידה דהיינו ליפול על פניו ארצה ושלא בפישוט ידים ורגלים ועכשיו לא נהגו ליפול על פניהם ממש אלא בהטיית הראש וכיסוי הפנים בלבד. ונוהגים לכסות הפנים בבגד ולא די כיסוי היד שנופל פניו עליה לפי שהיד והפנים גוף אחד הם ואין הגוף יכול לכסות את עצמו

אמירת תחנון בעמידה : נחלקו האם מותר ליפול על פניו מעומד ולדעת חכמי הקבלה יש להקפיד דווקא מיושב

ובמ"ב כתב שבשעת הדחק כשאינו יכול לשבת יכול לאומרה במעומד

נפילת אפיים במקום שאין בו ס"ת הב"י הביא בשם הרוקח שאין נופלים אלא לפני ספר תורה וסימן לדבר דכתיב במלחמת העי (יהושע ז ו) ויפול על פניו [ארצה] לפני ארון יי' הב"י כתב על דבריו " אני אומר אם קבלה נקבל ואם לדין יש תשובה: " ונראה שכוונתו שהרי לומדים את דין נפילת אפיים ממה שנפל על פניו בהר סיני ושם לא היה ארון ? ואי משום שבהר סיני היא עיקר השראת הקדושה הא בכל מקום שהאדם מתפלל הוי המקום קדוש וכשמתפלל שכינה כנגדו והוא כעומד לפני המלך.

הרמ"א פסק : " י"א דאין נפילת אפים אלא במקום שיש ארון וס"ת בתוכו, אבל בלא זה אומרים תחינה בלא כיסוי פנים, וכן נוהגים . "

בספר ארץ ישראל [לגר"מ טיקוצינסקי] כתב שבירושלים נוהגין בנפילת אפיים גם בבית שאין בו ס"ת וגם כשאין מקום קבוע לתפילה דטעם המנהג ליפול רק במקום שיש ס"ת הוא על סמך הפסוק "ויפול על פניו ארצה לפני ארון ה'" וירושלים שקדושתה קדושת עולם הרי היא כלפני ארון ה'

נפילת אפיים בלילה כתב הב"י : " כתב רבינו הגדול מהר"י אבוהב ז"ל בשם ספר צרורות בלילה אין בה נפילת אפים והענין שכן מקובל לחכמים כי נפילת אפים רמז למדת הלילה ואין נופלים על פניהם וקרוב הדבר לקצץ בנטיעות ובלילי אשמורות נוהגים ליפול על פניהם שהוא קרוב ליום

מדוע נהגו בני עדות המזרח שלא לפול על פניהם ?

כתב המג"א ומנהג ספרד לומר מזמור לדוד אליך ה' נפשי אשא וכן הוא בזוהר ויכוין למסור נפשו והזהיר דאם לא כיון מילוי אלא בלבא רחיקא גרם עליה לאסתלקא מעלמא עד לא מטו יומין ע"ש ולכן נמנעו מלאומרו באשכנז לכן בני עה"מ שאומרים מזמור זה לא נופלים על פניהם.

מה-נעשה בישיבה

לכבוד ימי פורים הקרבים והאיט נרשמה תכונה רבה בישיבה \$ ולא רק באלף שרבאל לחוץ מאילושהי ביקורת \$ כבר בר"ח אדר ה' נצפו ברחבי הישיבה מיני קישוטים באווירת הפורים הכנה תורנית רבה הורגשה הן בריבוי החבורות הצוסקות בצנייני הפורים והן בשיצורים שהוצגו צ"י רבני האולן יישר כח גדול לשיצור ד' על ארעון השיצורים ועל הקישוטים פרט לזה שיצור ד' אחראי על שבת זכור שמתוכנת להיות עמוסה מתמיד עקב חיבור השבת לפורים בתוכנית - קבלת שבת ברוב עם עם שלל מנאיות חדשות עונג שבת ששיאו הצגה מאלפת ומעלפת של שיצור ד' ומיד במוצאי שבת... **פורים!!** מיד לאחר קריאת המאילה נתכנס כולם בחדר האוכל לסעודה ולהרקדה השתיה כדת אין אונס ביום הפורים ניסע לבקר בבסיסי צה"ל ברחבי האולן בבחינת "וליהודים היתה אורה ושמחה" ואח"כ כל שיצור יתכנס בבית רבו ויקיים את מצוות היום בסיוט הסעודות נתאסף כל רבני הישיבה, אבריביה ותלמידיה בתלמוד תורה ל"קבלת עול מלכות שמי" ולמי ישאר כח - מלצה פורים - נוזיא את הפורים בסירה ובהתרומוות בבית הרב מנוביץ'

כמובן שקרו עוד דברים בישיבה:

תלמידי הישיבה הדריס בדירת הרב שנוולד קמו בוקר אחד וליאו להפתעתם 13 על הדלת הקורא להם להתפנות מרצון מהדירה עד סוף זמן חורף * בזמן קיץ הדירה תהיה סעורה לשיפוצים * ממנהלת סל"ע נמסר שלכל דיור ימצא פתרון באחד מחדרי הסניכר *

כל של שמחות פקד את ישיבתנו הקדושה להלן קונטרס המלץ"טיט המקוצר עקב מחסור במקום:

מתארכים חדשים: נתנאל שושן (ד'), אביחי רובין (ו'), אוריאל דב רוזנברג (רוזי)(ו')

נשואים טריים: יוסי קרוב (ה'), יהודה כהן (ח'), איציק טוויץ(י"א), נתנאל אינדיס (ז')

ילדודס חדשים: מלץ"ט לאהרק ארנון בהרב(ו') ולאתו להולדת הבת

מלץ"ט מיוחד: ליישוב חיספין לרגל חנוכת בית המדרש שליד בית הכנסת החדש. כולם מוזמנים לחנוכת בית הכנסת שתיצרך בא' בניסן בנוכחות הראשון לציון הרב שלמה עמאר שליט"א.